Sporočilo za javnost

»Za alkohol se odpirajo vrata šol, za stroko pa zapirajo vrata parlamenta.«

Dve platformi nevladnih ogranizacij pozivata k ohranitvi varnih šolskih okolij in opozarjata na izključevanje strokovne civilne družbe iz parlamentarne obravnave ZOPA-B.

Ljubljana, 2. novembra 2026 – **Vsak otrok si zasluži odraščati v varnem in spodbudnem okolju, kjer lahko razvija svoje talente, sklepa prijateljstva in se od odraslih uči dobrih zgledov. Šole so veliko več kot zgolj prostori za pouk. Tudi popoldne in zvečer povezujejo otroke, družine, športnike, kulturnike, prostovoljce in lokalne skupnosti. Za nekatere otroke, ki doma doživljajo različne stiske, pa so lahko eden redkih prostorov varnosti, stabilnosti in zaupanja.**

Prav takšne šole želimo ohraniti in krepiti.

Na današnji novinarski konferenci v Ljubljani sta **Slovensko združenje za kronične nenalezljive bolezni (ZKNB)** in **Zveza nevladnih organizacij na področju drog in zasvojenosti** skupaj **pozvala k ohranitvi veljavnih omejitev prodaje in ponudbe alkohola v vzgojno-izobraževalnih ustanovah.**

Predlagana novela Zakona o omejevanju porabe alkohola (ZOPA-B), ki jo bo 3. novembra obravnaval Odbor Državnega zbora za zdravje RS, bi odprla vrata prodaji in ponudbi alkohola v šolskih prostorih zunaj časa izvajanja vzgojno-izobraževalne dejavnosti. **Predlagana izjema ne bi bila pogojena z odsotnostjo otrok in mladostnikov ter ne bi bila omejena zgolj na prireditve v manjših krajih, temveč bi veljala za celotno Slovenijo.**

Šola mora ostati prostor dobrega zgleda – tudi po pouku

»Šola ni zgolj prostor, v katerem otrokom posredujemo znanje. Je tudi okolje, v katerem oblikujejo vrednote, navade in predstave o tem, kaj je v družbi običajno. Sodobna preventiva pomeni ustvarjanje pogojev, v katerih so zdrave odločitve lažje in bolj dosegljive. Če v šolskih prostorih omogočamo prodajo in ponudbo alkohola, hkrati pa otroke učimo zdravega življenjskega sloga, jim pošiljamo protislovno sporočilo. Takšna sprememba pomeni korak v napačno smer,« opozarja **Matej Košir**, direktor Inštituta za raziskave in razvoj »Utrip«.

Otroci in mladostniki se učijo tudi na podlagi dobrih in slabih zgledov odraslih. Šolsko okolje naj zato spodbuja druženje, šport, ustvarjalnost, prijateljstvo in praznovanje, pri katerem alkohol nima mesta.

»Šola ni zgolj stavba, temveč vzgojno-izobraževalna institucija, ki mora biti zgled vrednot, kot so zdravje, varnost in odgovornost, tudi takrat, ko se pouk konča. Te vrednote niso samo lepe besede, temveč so tudi del temeljnih dokumentov o vzgoji in izobraževanju v Sloveniji. Odrasli smo odgovorni, da za mlade ustvarjamo varno okolje in preprečujemo normalizacijo uživanja alkohola s svojim zgledom. Zato pomanjkanje prostorov za dogodke ne sme biti razlog za rahljanje zakonodaje, ki varuje zdravje otrok in mladih,« poudarja **Manca Kozlovič**, predsednica Mladinske zveze Brez izgovora Slovenija.

Preventiva potrebuje zdrava okolja in dosledno zakonodajo

Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) med pomembne dokazano učinkovite ukrepe alkoholne politike uvršča omejevanje fizične dostopnosti alkohola, vključno z urejanjem prodajnih mest. Po podatkih NIJZ je leta 2024 v Sloveniji zaradi vzrokov, neposredno pripisljivih alkoholu, umrlo 842 ljudi, kar pomeni več kot dve smrti dnevno.

»Zdravo odraščanje je skupna odgovornost družin, šol, lokalnih skupnosti in države. Ohranjanje zaščitnih pravil v vzgojno-izobraževalnih ustanovah je pomemben del odgovorne preventive. Šole morajo ostati okolja, ki dosledno podpirajo zdravje in dobrobit otrok ter mladostnikov,« poudarja **Mihaela Lovše**, predsednica Slovenske zveze za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo.

Na zdravje namreč ne vplivajo le odločitve posameznika, temveč tudi okolje, v katerem živimo, in družbene norme, ki oblikujejo posameznikovo vedenje. Otroci imajo pravico do zdravja in zdravega razvoja, odrasli pa odgovornost, da ustvarjamo okolje, ki te pravice podpirajo. Zato učinkovita preventiva ne pomeni zgolj ozaveščanja o tveganjih, ampak tudi ohranjanje zaščitnih ukrepov in ustvarjanje okolij, ki omogočajo zdravo življenje.

Na protislovje med preventivnimi sporočili in širjenjem dostopnosti alkohola opozarjajo tudi organizacije, ki neposredno delajo z mladimi, osebami z izkušnjo zasvojenosti in njihovimi družinami.

»Pri delu z mladimi govorimo o zdravih odločitvah in tveganjih zaradi alkohola. V praksi pa vidimo, kako močno na vedenje vpliva okolje, v katerem živimo. Če dopoldne v šoli izvajamo preventivne delavnice, zvečer pa v istih prostorih prodajamo ali ponujamo alkohol, ustvarjamo dvojno sporočilo. Zdrava izbira potrebuje okolje, ki jo omogoča,« poudarja **Anita Demetrov** iz Društva UP, ki zastopa Zvezo nevladnih organizacij na področju drog in zasvojenosti.

Na novinarski konferenci je svojo osebno izkušnjo predstavil tudi **Luka Plavčak** iz Zavoda VOZIM, ki se je kot študent poškodoval ob skoku v vodo pod vplivom

alkohola. Njegova zgodba opozarja, kako lahko alkohol vpliva na presojo in odločitve ter kako pomembno je mladim omogočati varnejša in bolj podporna okolja.

Zaskrbljujoča izključitev nevladnih organizacij iz parlamentarne razprave

Obe nevladniški platformi izražata tudi resno zaskrbljenost zaradi načina obravnave ZOPA-B. **Med prvotno vabljenimi na sejo Odbora za zdravje ni strokovnih nevladnih organizacij s področja preventive in javnega zdravja.** Članice ZKNB so jasno zaprosile za možnost sodelovanja, vendar so prejele odgovor, da Odbor kroga vabljenih ne bo širil in da lahko svoje stališče posredujejo zgolj pisno.

»V vseh letih našega javnozdravstvenega zagovorništva smo lahko strokovna stališča praviloma predstavljali tudi neposredno na parlamentarnih odborih. Tokrat je bila ta možnost zavrnjena. Skrbi nas, da o zakonodaji, ki neposredno vpliva na zdravje otrok in mladostnikov, ne bo omogočena neposredna razprava s predstavniki strokovne civilne družbe. Kakovostna zakonodaja nastaja skozi odprt dialog, tudi s tistimi, ki opozarjajo na pomanjkljivosti predlaganih rešitev,« poudarja **Matej Košir**.

Obe platformi zato Državni zbor RS pozivata, naj zagotovi vključujočo, pregledno in strokovno utemeljeno zakonodajno obravnavo.

Lokalna društva potrebujejo podporo, šole pa zaščito

Nevladne organizacije podpirajo bogato kulturno, športno, dobrodelno in društveno življenje lokalnih skupnosti. **Prireditve lahko v šolskih prostorih potekajo že po veljavni zakonodaji.** Predlagana sprememba se nanaša na prodajo in ponudbo alkohola, ne na samo možnost organizacije dogodkov.

Lokalna društva potrebujejo ustrezne prostore, podporo občin in vzdržne možnosti financiranja. Takšne rešitve lahko razvijamo ob ohranjanju zaščitnih pravil v šolskem okolju.

Skupni poziv poslankam in poslancem

Slovensko združenje za kronične nenalezljive bolezni (ZKNB) ter Zveza nevladnih organizacij na področju drog in zasvojenosti Odbor Državnega zbora za zdravje RS pozivata, naj predlagane spremembe ZOPA-B ne podpre ter ohrani veljavno prepoved prodaje in ponudbe alkohola v vzgojno-izobraževalnih ustanovah.

Obenem pozivata k učinkovitejši podpori lokalnim društvom, doslednemu izvajanju obstoječih pravil in nadaljnji krepitvi preventive, ki otrokom in mladostnikom zagotavlja zdrava, varna in spodbudna okolja.

Šola je več kot stavba. Je zgled za življenje. Naj takšna ostane tudi po zadnjem šolskem zvoncu.

O sodelujočih platformah

Slovensko združenje za kronične nenalezljive bolezni (ZKNB) povezuje nevladne organizacije na področju preventive, promocije zdravja in zagovorništva učinkovitih javnozdravstvenih politik.

Zveza nevladnih organizacij na področju drog in zasvojenosti povezuje organizacije, ki delujejo na področju preprečevanja zasvojenosti, pomoči ljudem z izkušnjo zasvojenosti in podpore njihovim družinam.

Za vsa dodatna vprašanja in pojasnila smo vam na voljo prek elektronske pošte na info@sncda.si ali telefona **(031) 880-520** (Matej Košir).

Že vnaprej hvala za vse morebitne objave in daljše vsebinske prispevke!

Lep pozdrav,

Franc Zalar
Predsednik Slovenskega združenja za kronične nenalezljive bolezni (ZKNB)

Andrej Miklavčič
Predsednik Zveze nevladnih organizacij na področju drog in zasvojenosti